

Arkivnr: 2019/10893-1
Saksbehandlar: Adeline Berntsen Landro

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		28.05.2019
Utval for opplæring og helse		04.06.2019
Fylkesutvalet		20.06.2019

Samarbeid mellom fagskulane i komande Vestland og Høgskulen på Vestlandet

Samandrag

Fagskulen i Sogn og Fjordane, Fagskolen i Hordaland og Høgskulen på Vestlandet arbeider med ein strategisk samarbeidsavtale / intensjonsavtale om mellom anna betre utnytting av opplæringsutstyr, lokale, investeringar, etter- og vidareutdanning med meir. Med bakgrunn i dette arbeidet sette Roald Kvamme (A) fram følgjande oversendingsforslag i fylkesutvalet 21.02.2019. Gjennom samarbeidsavtalen skal skulane arbeide vidare med å konkretisere kva fagområde samarbeidet skal rette seg mot og korleis det skal gjennomførast. Ein ser føre seg at dette skal vere ein overordna strategisk avtale som dannar grunnlag for eit langvarig samarbeid som skal utvikla seg i åra som kjem. Utvikling av arbeidsstyrken i Vestland fylke er ei hovuddrivkraft både for Høgskulen på Vestlandet, Fagskolen i Hordaland og Fagskulen i Sogn og Fjordane. Det er derfor eit felles ønske frå utdanningsinstitusjonane å utgreie i kva grad ein kan utvikle samfunnsoppdraget gjennom eit strategisk samarbeid.

Økonomi: Deling av undervisningsutstyr og lokale kan føre til mindre kostnader til investeringar.

Klima: Deling av undervisningsutstyr og lokale kan gje positive klimavinstar grunna færre innkjøp.

Folkehelse: Ingen kjent effekt.

Regional planstrategi: Samarbeid mellom utdanningsinstitusjonane er i tråd med Regional plan for kompetanse og arbeidskraft sitt overordna mål om å betre balanse mellom tilbod og etterspurnad i høve til kompetanse og arbeidskraft, gjennom eit forpliktande samarbeid mellom næringslivet, offentleg sektor og utdanningsaktørane.

Forslag til innstilling

Fylkesutvalet tek saka til orientering.

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Bjørn Lyngedal
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 26.04.2019

Fagskulen i Sogn og Fjordane, Fagskolen i Hordaland og Høgskulen på Vestlandet arbeider med ein strategisk samarbeidsavtale / intensjonsavtale om mellom anna betre utnytting av opplæringsutstyr, lokale, investeringar, etter- og vidareutdanning med meir. Med bakgrunn i dette arbeidet sette Roald Kvamme (A) fram følgjande oversendingsforslag i fylkesutvalet 21.02.2019:

«Fagskulen i Hordaland er invitert til å utgreia eit utvida samarbeid med Høgskulen på Vestlandet og fagskulen i Sogn og fjordane. Intensjonen med samarbeidet er mellom anna betre utnytting av opplæringsutstyr, lokale, investeringar og lærekrefter. I tillegg skal det leggast til rette for sømlause overgangar mellom fagskuleutdanning og høgskuleutdanning, styrka etter- og vidareutdanningstilbod samt styrka samarbeid med næringsliv i offentlige verksemder. Fylkesutvalet ber administrasjonen koma med ei sak om dette til vidare politisk handsaming, som synleggjer korleis dette kan gjennomførast.»

Kvamme sitt forslag vart samrøystes vedteke oversendt fylkesrådmannen utan realitetsbehandling.

Høgskulen og dei to fagskulane arbeider no med å utvikle ein overordna strategisk samarbeidsavtale innan fire områder:

1.Utdanningsstrategiar og rekruttering:

- Utvikle fleksible utdanningsmodellar og styrkar overgangane i utdanningsløpa.
- Møte ulike utfordringar med å skaffe kvalifisert arbeidskraft i regionen.
- Styrke rekrutteringsprofilen til yrkes- og profesjonsutdanningane i Vestland fylke.
- Utdanna fleire ingeniørar, også med fagbrev.

2.Innovasjon, forskning og utvikling:

- Imøtekome næringsliv og offentlig sektor sitt behov for auka utviklings- og omstillingstakt.
- Stimulere til tverrfagleg samarbeid mellom studentar, fagdisiplinar og tettare integrasjon med nærings- og samfunnsliv.
- Styrka opplæring i innovasjon.
- Etablere felles møteplassar mellom studentar og nærings- og samfunnsliv.

3.Etter- og vidareutdanning:

- Meir fleksible etter- og vidareutdanningstilbod, bl.a. gjennom auka «modulisering» av utdanningsprogramma og legge til rette for «kryssløp» mellom ulike utdanningsprogram.
- Utnytte digitalt potensiale m.o.t. kunnskapsdeling, kunnskapsformidling og felles digital infrastruktur som t.d. digital plattform.
- Nytte undervisningskompetanse frå arbeidslivet.
- Betre tilrettelegging for bedriftsintern opplæring.
- Teste ut ulike former for desentralisert undervisning for å auke bruken av etter- og vidareutdanningstilbod.

4.Undervisningsutstyr og lokale

- Legge til rette for betre ressursutnytting av opplæringsutstyr og lokale.
- Vurdere felles investeringar ved samanfallande behov.
- Legge til rette for at studentar og tilsette har kompetanse og nyttar laboratoria og utstyr som ein møter i arbeidslivet.

Gjennom samarbeidsavtalen skal skulane arbeide vidare med å konkretisere kva fagområde samarbeidet skal rette seg mot og korleis det skal gjennomførast. Ein ser føre seg at dette skal vere ein overordna strategisk avtale som dannar grunnlag for eit langvarig samarbeid som skal utvikla seg i åra som kjem.

Det er rektorane ved fagskulane og ved høgskulen som vil signere den strategiske avtalen mellom dei tre utdanningsinstitusjonane. Jf. fagskulelova er det fagskulestyret som har kompetanse og mynde innanfor dei økonomiske ramma som skuleeigar har gitt. Dersom skulane eller styra ser behov for samarbeid eller investeringar som ikkje kan gjennomførast innanfor dei ramma fagskulane har, må dette løftast vidare til fylkeskommunen for å avklarast politisk.

Fylkestinget er skuleeigar for Fagskolen i Hordaland og har kompetanse til å:

- Vedta styrevedtekter
- Å velje eit styre
- Fastsetje budsjetttrammer
- Avsetje styret

I tillegg kan skuleeigar gje styringssignalar gjennom til dømes prinsipielle saker, ekstra budsjettløyvingar eller regionale planer. Det er viktig at fylkeskommunar nyttar seg av moglegheita til å gje styringssignalar og forventningar til styret for fagskulen i tråd med viktige strategiske val for regionen knytt til kompetanse- og næringsutvikling. Dette har Hordaland fylkeskommune gjort mellom anna gjennom Regional plan for kompetanse og arbeidskraft og Regional næringsplan for Hordaland 2013-2017, og arbeidet med samarbeidsavtalen er langt på veg ei oppfølging av dette. I samband med regionreforma og den komande kompetansereforma vert dette enda viktigare i framtida. Regionane vil få eit betydeleg ansvar i høve til å imøtekomme arbeidslivet sitt kompetansebehov.

Overordna føringar i nasjonal kompetansepolitisk strategi legg vekt på vidareutvikling av samarbeidet mellom opplærings- og utdanningstilbydarar og arbeidslivet, for å gjere utdanninga meir relevant og for å gi betre tilgang på kvalifisert arbeidskraft i alle regionar. Regional plan for kompetanse og arbeidskraft i Hordaland har som overordna mål å betre balanse mellom tilbod og etterspurnad i høve til kompetanse og arbeidskraft gjennom eit forpliktande samarbeid mellom næringslivet, offentleg sektor og utdanningsaktørane. Verdskapsplanen for Sogn og Fjordane har som mål å etablere ein målretta dialog mellom industrien, FoU- og utdanningssystemet og offentlege styresmakter for å avdekke framtidige kompetanse- og arbeidskraftbehov.

Delar av det framtidige Vestland fylke og ulike bransjar møter ulike utfordringar med å skaffe kvalifisert arbeidskraft i åra framover, og behov for kompetanseutvikling i eigen arbeidsstyrke. Rekrutteringsproblem innanfor offentleg tenesteyting vil kunne få konsekvensar for kvaliteten på tenestene som innbyggjarane i fylket blir tilbydt, og vedvarande rekrutteringsproblem i næringslivet kan hemme vekstpotensialet som verksemdene har.

Utvikling av arbeidsstyrken i Vestland fylke er ei hovuddrivkraft både for Høgskulen på Vestlandet, Fagskolen i Hordaland og Fagskolen i Sogn og Fjordane. Det er derfor eit felles ønske frå utdanningsinstitusjonane å utgreie i kva grad ein kan utvikle samfunnsoppdraget gjennom eit strategisk samarbeid.

Døme på samarbeid i dag

Fagskolen i Hordaland har eit godt samarbeid med Høgskulen på Vestlandet i dag gjennom mellom anna overgangsordningar og samarbeid mellom fagmiljøa innan nokre av dei tekniske fagretningane. Fagskulen og høgskulen har avtale om overgangsordning innan elkraft, maskinteknikk og automatisering. Dette er ein såkalla 2+2 ordning, der studentane går to år på fagskulen og får ekstra matematikk og fysikk, og deretter kan få fritak for 60 studiepoeng på fyrste studieår til ein bachelor. På Stord er det også, i samarbeid med industrien, utvikla eit masterprogram for teknikarar som vel å studera vidare etter ein fagskulegrad og ein bachelorgrad.

Fagskulen i Sogn og Fjordane har også eit utstrakt samarbeid med Høgskulen på Vestlandet mellom anna om deling av utstyr og lokale på Campus Førde verftet. Fylkeskommunen i Sogn og Fjordane og høgskulen

arbeider saman med andre aktørar om å etablere eit utviklingsprosjekt gjennom selskapet Campus Førde verftet AS. Utviklingsprosjektet skal leggje til rette for felles bruk og utnytting av laboratorium og infrastruktur, arbeide med rekrutterings- og utdanningsstrategiar, kurs- og opplæringsaktivitetar, innovasjon, forskning og utvikling. Vidare vil fylkestinget i Sogn og Fjordane løyve kr 15 mill. til investeringar gjennom selskapet.

I tillegg til dei nemnte overgangsordningane over har dei maritime fagskulane, høgskulane og universiteta inngått ein avtale om overgang frå maritim fagskuleutdanning til maritim høgskule og universitetsutdanning.

Overgangsordningar

I Meld. St. 9 (2016-2017) Fagfolk for fremtiden – Fagskuleutdanning har regjeringa mellom anna vedteke at det skal leggjast til rette for høvelege overgangar frå fagskule til anna høgare utdanning. Føremålet er at dei som ønskjer og har behov for vidare utdanning etter fagskule skal ha moglegheit til det, og at arbeidslivet skal få dekt naudsynt kompetansebehov.

Studiebarometeret for fagskuleutdanning i 2018 syner at om lag 20 % av fagskulestudentane som svarte på undersøkinga ønskjer vidare utdanning ved universitet eller høgskule innan følgjande fagområder:

- Helse (18 %)
- Teknisk (22 %)
- Samferdsel og sikkerhet (16 %)

Dette er tal ein kjenner igjen frå Fagskolen i Hordaland i høve til kor mange innan dei tekniske fagretningane som går vidare til ein bachelor etter fagskule. Ein ser også at i regionar der det er lagt til rette for gode overgangar så er det fleire som nyttar seg av dette, enn i regionar som det ikkje er etablert slike ordningar. Dette kan tyde på at nærleik til utdanningsinstitusjonar som har gode overgangsordningar er viktig. Hordaland peikar seg ut positivt med gode overgangsordningar.

Vinstar av ein strategisk samarbeidsavtale

Eit styrka og nærare samarbeid mellom høgskulen og fagskulane som skissert i innleiinga vil gje store vinstar for vestlandsregionen, og dette vil det verte gjort greie for vidare i høve til dei 4 samarbeidsområda.

Utdanningsstrategiar og rekruttering

Gode og høvelege overgangsordningar mellom fagskule og høgskule bidrar til at arbeidslivet får høg teoretisk og praktisk kompetanse. Arbeidslivet gjev svært gode tilbakemeldingar på ei slik kombinert praktisk og teoretisk kompetanse som er viktig i ei tid med høg utviklingsstakt. Dette er personar som har starta med eit fagbrev og fått god praktisk erfaring, deretter fullført ei toårig teknisk fagskule med teori som byggjer på fagbakgrunnen, for deretter å ytterligare spesialisera den teoretiske kompetanse gjennom ein bachelorgrad på høgskulen. Som nemnt eksisterer det nokre slik overgangar i dag, men det er ønskjeleg å utvikle fleire, og også sjå på moglegheita for fleire overgangar når ein utviklar nye utdanningar.

Gode overgangsordningar vil også kunne bidra til å styrka rekrutteringa til fag- og yrkesopplæringa ved å synleggjere vidare utdannings- og utviklingsmoglegheiter for dei som vel yrkesfag. Auka rekruttering i fag- og yrkesopplæringa kan gje auka rekruttering til fagskulen, og vidare auka rekruttering til profesjonsutdanningane. Dette er i tråd med Regional plan for kompetanse og arbeidskraft som mellom anna har eit hovudmål om å betre samordning på tvers av utdanningsnivåa for å sikre meir gjennomgåande og heilskaplege utdanningsløp.

Innovasjon, forskning og utvikling

For å imøtekomme næringslivet og offentleg sektor sit behov for auka utviklings- og omstillingstakt ønskjer skulane å arbeida saman om å vere tettare på arbeidslivet gjennom t.d. tverrfaglege samarbeid mellom studentar, fagdisiplinar og tettare integrasjon med nærings- og samfunnsliv. Fagskulstudentane avsluttar ei teknisk fagskuleutdanning med eit hovudprosjekt som vert gjennomført i samarbeid med ei verksemd eller

offentleg arbeidsgjevar. Fleire av hovudprosjekta bidrar til utvikling av nye løysingar som kjem arbeidslivet til gode. Arbeidslivet etterspør tverrfagleg kompetanse og forståing, og gjennom felles studentprosjekt (hovudprosjekt og bacheloroppgåve) på tvers av utdanningsinstitusjonane eller fagdisiplinar kan ein bidra til ny kompetanse og auka innovasjon.

Vidare er ønskjer fagskulane og høgskulen saman å arbeide strategisk med å kome enda tettare på arbeidslivet for å avdekkje og imøtekome regionen sitt kompetansebehov.

Etter- og vidareutdanning (EVU)

Det er eit hovudmål i Regional plan for kompetanse og arbeidskraft at arbeidslivet i Hordaland skal ha naudsynt kompetanse for å kunne møte framtidige omstillingsbehov. Planen seier vidare; «Kompetansen i arbeidslivet må oppdaterast og vidareutviklast for å sikre innovasjon, konkurransekraft og verdiskaping. Difor er det viktig å leggje til rette for at arbeidstakarane, både i privat og offentlig sektor, får den kompetansehevinga som er påkravd. Det er eit stort potensiale for å vidareutvikle etter- og vidareutdanningstilbodet i Hordaland, både sentraliserte og desentraliserte tilbod, men dette må gjerast i tett samarbeid med arbeidslivet.»

Jf. Regional plan for kompetanse og arbeidskraft har Hordaland mange små og mellomstore verksemdar der det er krevjande å leggje til rette for etter- og vidareutdanning for tilsette. Det er vanskeleg for desse verksemdene å identifisere kva kompetanse dei treng for å ha naudsynt konkurransekraft i eit samfunn med høg endringstrakt, og i tillegg er det krevjande å finansiera EVU for sine tilsette når vinsten av ei slik investering ligg fram i tid. Høgskulen og fagskulane ønskjer å gjere ein felles innsats for å avdekkje behovet for EVU i regionen, og utvikle fleksible tilbod der ein fagleg kan utfylle kvarandre. Skulane sin bruk av digitale læringsverktøy vil vere viktig i dette arbeidet, og gje gode erfaringar i høve til korleis ein kan nå ut til fleire med EVU.

Undervisningsutstyr og lokale

Det er eit stort behov for å investere i nytt undervisningsutstyr ved dei tekniske fagskulane, og ved t.d. ingeniørutdanningane ved høgskulen. Det er eit krav innan høgare utdanning at ein held seg oppdatert i høve til arbeidslivet sin teknologiske utvikling og kompetansebehov. Det er noko samarbeid mellom Fagskolen i Hordaland og Høgskulen på Vestlandet om bruk av utstyr, men dette kan med fordel utvidast.

Fagskolen i Hordaland har takka vere Hordaland fylkeskommune sine prioriteringar og nasjonale utviklingsmidlar til fagskuleutdanning investert i mykje nytt undervisningsutstyr dei siste åra. Skulen er godt utstyrt i nasjonal målestokk, men det er framleis eit stort behov. Utstyret det er behov for er kostnads-krevjande både i høve til innkjøp og vedlikehald. Samtidig ser ein at det gode utstyret som fagskulane og høgskulen har, kunne vert nytta meir (høgare bruksgrad). Ved å etablere eit samarbeid om deling av undervisningsutstyr vil ein kunne auka bruksgraden ved alle dei tre utdanningsinstitusjonane, samtidig som ein kan redusera behovet for å kjøpe inn meir nytt utstyr kvar for seg. Ein kan også vurdera felles investeringar slik som er gjort ved Campus Førde verftet.

Deling av undervisningsutstyr og lokale på tvers av utdanningsinstitusjonane vil også kunne leggje til rette for fagleg samarbeid mellom fagmiljøa og studentane. Skulane kan også samarbeide om opplæring i bruk av utstyret og sikre god kunnskap og kompetanse i utviklinga av undervisningsopplegg. Det er mange likskaper mellom dei tekniske fagskuleutdanningane og ingeniørutdanningane i høve til det teknologiske kompetansenivået, og dette bør ein nytte seg av.

Konklusjon

Gjennom Meld. St. 9 (2016-2017) Fagfolk for fremtiden – Fagskuleutdanning har stortinget vedteke ei rekke tiltak som skal bidra til å styrka fagskuleutdanningane, auka rekruttering og tilgang til fagskuleutdanning, og betre finansieringa. Gjennom ny lov om høgere yrkesfaglig utdanning (fagskulelova) er det også lagt til rette for at studentar skal få styrka rettar på lik line med universitets- og høgskulestudentane. Fagskulen som skuleslag vert gjennom lov og forskrifter meir og meir lik anna høgare utdanning i høve til krav til kvalitet, dokumentasjon og administrasjon. Samtidig vert fagskulane meir og meir ulik vidaregåande skular som

følgjer opplæringslova og nasjonalt læreplanverk gitt av Udir. Fagskulane er som høgskular og universitet, ansvarleg for å utvikle, vedlikehalde og oppdatere eigne studieplanar. Det er Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) som gjev fagskulane akkreditering for utdanningar eller fagområde. Og det er det nye Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høgere utdanning (Diku) som er ansvarleg for å styrka kvaliteten i norsk utdanning (både høgskule-, universitets- og fagskuleutdanning).

Den pågåande transformasjonen av fagskulesektoren som gjer skulane meir lik universitets- og høgskulesektoren i høve til kvalitet og administrasjon er naudsynt for å løfta sektoren vidare, men det er samtidig svært viktig at fagskuleutdanningane skal stå på eigne bein. Sjølv om ein legg til rette for gode overgangsordningar, samstiller krava til kvalitet på tvers av skuleslaga og gjer høgare utdanning meir harmonisert, så skal fagskuleutdanningane fortsatt vere ei ikkje-akademisk utdanning med høg yrkesrelevans. Det som gjev høgare yrkesfagleg utdanning sitt særpreg skal ein framleis reindyrka og utvikle vidare.

Om ein ser til andre land i Europa opererer eit fleirtal med differensierte høgare utdanningssystem der tradisjonelle universitet ligg side om side med institusjonar med klar yrkes- og profesjonsretting (Tyskland, Sveits, Belgia, Frankrike, Nederland, Finland etc.). I nokre får land (t.d. Norge og Storbritannia) ser ein at det veks fram «einsarta» høgare utdanning med ein forankring i den tradisjonelle universitetssektoren (kjelde: CEDEFOP). I Noreg ligg fagskuleutdanninga på nivå 5 i European qualifications framework (EQF) og Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), medan ein i Tyskland og Østerrike finn mesterbrev på nivå 6 i EQF. I Tyskland kjem også ny BerufsMeister utdanning på nivå 7. Til samanlikning ligg bachelor i Norge på nivå 6, og master på nivå 7 i NKR og EQF. Bakgrunnen for å løfta høgare yrkesfagleg utdanning til eit spenn frå nivå 5 til nivå 7 er at ein ser eit aukande behov for avanserte yrkesfaglege ferdigheiter og kompetanse. Fagarbeidarane spille fortsatt ein sentral rolle i Europeisk arbeidsliv, men ein ser eit behov for å byggje vidare på dette.

Uavhengig av korleis dette ver løyst i Norge i framtida, må ein arbeide for å styrka høgare yrkesfagleg utdanning som eit sjølvstendig utdanningsslag som skil seg tydeleg frå både vidaregåande utdanning og anna høgare utdanning. Fagskulen bør ikkje verte betrakta som berre ei påbygging etter vidaregåande utdanning eller ei pre-kvalifisering til anna høgare utdanning, og Hordaland fylkeskommune kan bidra i arbeidet med å styrka og reindyrke fagskuleutdanninga i regionen gjennom mellom anna strategisk informasjonsarbeid. Vidare bør Hordaland fylkeskommune delta i nasjonale diskusjonar om fagskulen sin vidare utvikling nasjonalt, og ivareta sin posisjon som eit av dei største fagskulefylka i landet. Fagskulen i Hordaland har ei viktig rolle som ein regional utviklingsaktør som, i tråd med Regional plan for kompetanse og arbeidskraft og Regional næringsplan for Hordaland (2013-2017), kan vere ei viktig bidragsytar til kompetanseheving og tettstadsutvikling i regionen. Fagskulen er lokalisert med studiestader fleire stader i Hordaland, og ei vidare styrking av desse gjennom utdanningstilbod og EVU i samarbeid med andre utdanningsinstitusjonar kan gje regionen viktige fortrinn i høve til vidare næringsutvikling. I sum bør ein styrka samarbeide mellom dei høgare utdanningsinstitusjonane i Hordaland og Vestland for å betre og auke tilgangen til kompetanse, samtidig som ein sikrar fagskulen sin eigenart.